

планирования, подбора гипотез). Студенты ставят свои вопросы и сами находят ответы на них;

2) метод симуляции (хорошо подходит для обучения студентов экономических специальностей) Здесь подразумеваются различные симуляционные бизнес-игры, которые предоставляют студентам отрабатывать свои навыки, применять полученные знания с целью решения той или иной задачи;

3) метод ролевой игры (активный метод обучения) – средство развития коммуникативных способностей студента. Ролевая игра является средством эмоциональной заинтересованности, мотивацией учебной деятельности. Ролевая игра выступает активным способом обучения практическому владению русским языком как иностранным. Она помогает преодолевать языковые барьеры студентов, значительно повышает объём их речевой практики. Игра развивает наблюдательность, учит делать выводы, сопоставлять отдельные факты. Ролевая игра требует от студентов принятия конкретных решений в проблемных ситуациях в пределах.

Список источников:

1. Амиантова Э.И. Лексика русского языка: сборник упражнений – 5-е изд./ Э.И Амиантова, Г.А. Битехина и др. – М.: Флинта:Наука, 2008.- 68 с.
2. Архипова Л.В. Русский язык: Сборник текстов и упражнений по спецлексике для студентов-иностранцев инженерно-строительного профиля: Учебно-методическое пособие/ Л.В. Архипова. - Тамбов: Изд-во Тамб.гос.техн.ун-та, 2002.- С. 8-15.
3. Балыхина Т.М. Методика преподавания русского языка как неродного (нового): Учебное пособие для преподавателей и студентов/ Т.М Балыхина.– М., 2007.- С. 26-30

Проблема організації самостійної роботи студентів у вищій школі

Шарапова О.В.

старший викладач кафедри філології

Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,

м. Харків, Україна

Кадрій Шехата Н.В.

викладач міжнародної школи м. Порт-Саїд, Єгипет

У теперішній час докорінних змін в усіх сферах суспільного життя, в науці та економіці виникає потреба підготовки фахівця–професіонала, творчої особистості, здатної до постійного оновлення знань, професійної рефлексії і, на цій основі, перетворення змісту своєї діяльності, прийняття і реалізації рішень. На формування особистості випускника вищого навчального закладу впливають окрім соціально–економічних змін також і об’єктивні фактори. Серед них — збільшення кількості інформації, необхідної для плідної роботи і життя, підвищення ролі засобів масової інформації у формуванні світогляду людини, її подальшому професійному становленні, швидкий розвиток технологій, входження освітньої системи нашої країни до Болонського процесу і т. ін.

Це, у свою чергу, зумовлює необхідність надати випускнику вищого навчального закладу певний інструмент для подальшої самоосвітньої діяльності після його закінчення. Єдиний шлях до цього — навчати студента творчій, зосередженій, цілеспрямованій, інтенсивній самостійній роботі. На думку науковців, самостійність –

– це риса особистості, воляова якість, яка виражається в умінні свідомо направляти свою діяльність, поведінку у відповідності з власними поглядами й переконаннями, долаючи труднощі на шляху до поставленої мети. Формуванню саме цієї риси особистості спрямована самостійна робота студентів під час оволодіння професійно орієнтованими знаннями, вміннями і навичками.

Проблема організації самостійної роботи студентів — одна з найбільш актуальних проблем вітчизняної вищої школи. Сучасні дослідники проблематики організації самостійної роботи відзначають, що без неї у студентів не формується свідоме відношення до оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями, не виховується потреба в інтелектуальній праці, не розвивається така якість особистості, як самостійність. На думку А.М.Алексюка, самостійність у здобуванні знань передбачає оволодіння складними вміннями і навичками бачити зміст і мету діяльності, організувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до вирішуваних питань, пізнавальну і розумову активність і самостійність, здатність до творчості [1: 324].

Така специфіка організації навчального процесу, що створює необхідність самостійно здобувати та поглиблювати знання, закріплювати та удосконалювати вміння, особливо значущою є для студентів-іноземців, більша частина яких недостатньо володіє українською або російською мовами та має можливість продовжувати навчання у закордонних вищих навчальних закладах. Для них саме самостійна робота має вирішальне значення у оволодінні навчальним матеріалом.

Прогресивні педагоги різних епох вважали, що той, хто навчається, повинен працювати насамперед самостійно, а педагог повинен лише керувати цим процесом. Ще Я.А.Коменський, оцінюючи значення самостійної роботи у навчанні, писав: «Альфой і омегой нашої дидактики буде пошук та відкриття засобу, при використанні якого ті, що навчають, менш навчали б, а ті, що навчаються, більше б училися».

Аналіз педагогічної літератури, досвіду роботи навчальних закладів різних типів і форм власності свідчить, що організація самостійної роботи, формування умінь самостійної роботи учнів та студентів належить до надзвичайно важливих завдань модернізації системи освіти. Ці питання знайшли своє відображення в дослідженнях провідних учених і практиків: Р.Н.Бобришевої, З.О.Вологодської, Е.Я.Голант, О.О.Гринько, Н.Г.Дайрі, Б.П.Єсіпова, В.А.Козакова, І.І.Левіної, М.І.Махмутова, О.Г.Мороза, О.А.Нільсона, П.І.Підласистого, Н.В.Промоторової, В.А.Тюніна, А.В.Усова та інших.

В.А.Козаков визначає самостійну роботу студентів як специфічний вид діяльності у навчанні, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, а формування його знань, умінь і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи усіх видів навчальних занять [4: 72].

На думку О.А.Нільсона, самостійна робота учнів — це вид навчальної діяльності, при якому учні під керівництвом вчителя виконують індивідуальні, групові або фронтальні навчальні завдання, долаючи необхідні для цього розумові і (або) фізичні зусилля [5: 36].

О.О.Гринько вважає, що самостійна діяльність — складний вид навчальної роботи, який передбачає не тільки вирішення учнем навчальної задачі без зовнішньої допомоги, але й формує особистісне ставлення до неї і процесу саморегуляції [2:165].

Б.П.Єсипов відзначає, що самостійна робота учнів є роботою, що виконується без особистої участі учителя, але за його завданням у спеціально наданий для цього час; при цьому учні свідомо прагнуть досягти поставленої мети, виявляючи свої зусилля і виражаючи в тій або іншій формі результати своїх розумових або фізичних дій [3:124].

На думку П.І.Підкасистого, самостійну роботу правомірно розглядати як засіб залучення учнів до самостійної пізнавальної діяльності, засіб її логічної і психологічної організації [6: 41].

А.В.Усовою і З.О.Вологодською самостійні роботи учнів розглядаються як метод навчання, за допомогою яких досягається набуття учнями знань, умінь, навичок, а також розв'язання виховних задач (виховання активності, самостійності, наполегливості, волі і т.п.) [7: 93]

Таким чином, вивчення науково–педагогічної літератури і досвіду роботи навчальних закладів показало, що сучасні науковці сутність, особливості, характер, організацію самостійної роботи учнів, студентів не сприймають однозначно. Деякі автори пов'язують це поняття тільки з характером розумової діяльності, інші трактують «самостійність» як вид виконання практичних завдань без викладача; або під терміном «самостійна робота» розуміють лише виконання домашніх завдань або лабораторних робіт. Слід відмітити, що спільним у всіх визначеннях є участь педагога, проте рівень цієї участі є різним (під керівництвом, за завданням, під контролем, без участі вчителя) та застосування розумових і (або) фізичних зусиль для виконання завдання (досягнення мети).

Але невирішеним залишається питання про роль і місце самостійної роботи в процесі підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах, та технології її реалізації в практичній діяльності вузів.

Недостатня розробленість проблеми у педагогічній теорії і практиці призводить до ряду суперечностей: між підвищенням соціальних, практичних вимог до підготовки фахівців в умовах ринкової економіки, входженням України в європейське інформаційне і освітнє поле та традиційними підходом до організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає накопичення знань; між необхідністю виховання освіченої людини, яка в інформаційному потоці вміє виділити особистісно значущі знання і розуміє, як їх використати у конкретній ситуації та недостатнім рівнем володіння студентами вміннями самостійної роботи, навичками самоосвіти; між розширенням міжнародного співробітництва, урізноманітненням форм співпраці вищих навчальних закладів, зростанням обсягу підготовки студентів–іноземців та недостатнім рівнем урахування досвіду, особливостей організації навчання у зарубіжних навчальних закладах.

Список джерел:

1. Алексюк А.М.: Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія : Підруч. для студ. / А. М. Алексюк; Міжнар. фонд "Відродження". - К. :Либідь, 1998. - 558 с

2. Гринько О. О. Формування пізнавальної самостійності учнів у навчальному процесі. – Гуманізація навчально-виховного процесу / Науково-методичний збірник / О. О. Гринько. – Вип. 11. – Слов'янськ, 1998. – С. 165–166.

3. Есипов Б. П. Самостоятельная работа учащихся на уроке / Б. П. Есипов. – М. : Государственное учебно-пед. изд-во Министерства просвещения РСФСР, 1961. – 239 с.

4. Козаков В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення [Текст] : навч. посібник / Володимир Козаков; за заг. ред. В. А. Козакова. – К. : Вища школа, 1990. – 248 с.

5. Нильсон О. А. Теория и практика самостоятельной работы учащихся. Исследование роли самостоятельных работ учащихся в учебном процессе и ее эффективности при использовании рабочих тетрадей в школах Эстонской ССР. / О. А. Нильсон. – «Валгус». – Таллин, 1976. – 280 с.

6. Пидкасистый П. И. Самостоятельная деятельность учащихся в обучении / П. И. Пидкасистый, В. И. Коротлев. – М., 1978. – 77 с.

7. Усова А. В. Самостоятельная работа учащихся по физике в средней школе / А. В. Усова, З. А. Вологодская. – М. : Просвещение, 1981. – 158 с.

Национальный корпус русского языка при обучении РКИ на начальном этапе

Шведова М. А.

*старший преподаватель кафедры русского языка и литературы
факультета славянской филологии КНЛУ
г. Киев, Украина*

Национальный корпус русского языка (НКРЯ) — электронная база текстов с возможностью поиска по ней слов, грамматических конструкций и их сочетаний — уже достаточно широко используется в преподавании русского языка, в том числе русского языка как иностранного. С методическими разработками по корпусу можно познакомиться на сайте корпуса (<http://ruscorpora.ru/>) в разделе «Studiorum», где есть интересные статьи Н. Р. Добрушиной, Франчески Бьяджини, Лоры А. Янды и др. [4].

С одной стороны, корпус открывает преподавателям большие возможности для подготовки заданий и упражнений к занятиям. «Основным преимуществом корпуса как источника упражнений является скорость подборки примеров. Благодаря этому преподаватель может найти необходимый иллюстративный материал или составить нужное упражнение непосредственно перед занятием — в связи с конкретной поставленной перед учащимися проблемой, обнаружившейся лакуной в знаниях студентов или в качестве ответа на вопрос, возникший на семинаре» [1: 336]. С другой стороны, и студентам можно давать различные задания для самостоятельной работы с корпусом, самостоятельного подбора примеров, можно предложить студенту сделать самостоятельное научное исследование на материале корпуса. Статьи, представленные на сайте корпуса, будут более полезны для преподавателей, которые работают с иностранными студентами средних и старших курсов, владеющими русским языком на более или менее высоком уровне. Мы рассмотрим возможности применения корпуса в преподавании РКИ начинающим.

Иностранные студенты подготовительного факультета и первого курса, как правило, знакомы с компьютером и хорошо знают английский язык. Поэтому знакомство с корпусом как новым средством обучения языку проходит легко и лучше